

Minimální preventivní program Základní školy Prachovice

Realizátor: Základní škola Prachovice, Chrudimská 57, 538 04 Prachovice

Metodik prevence: Mgr. Olga Havlíková

Garant: Ing. Jitka Holasová, ředitelka ZŠ Prachovice

Obsah:

1. Úvod
 2. Charakteristika školy
 3. Cíle MPP
 - 3.1 Dlouhodobé cíle
 - 3.2 Krátkodobé cíle
 4. Garant programu a personální zajištění programu
 - 4.1 Školní metodická prevence
 - 4.2 Výchovná poradkyně
 - 4.3 Třídní učitel žáka
 - 4.4 Preventivní tým
 - 4.5 Spoluráce s ostatními organizacemi a institucemi
 - 4.6 Řešení přestupků
 5. Popis současného stavu
 - 5.1 Specifika školy a prostředí
 - 5.2 Stav informovanosti žáků a rodičů
 - 5.3 Literatura
 - 5.4 Zaměření školní prevence
 6. Realizace školního preventivního programu
 - 6.1 Formy realizace
 - 6.2 Programy pro jednotlivé věkové skupiny
 - 6.3 Znalostní kompetence žáků
 - 6.4 Metody práce
 - 6.5 Akce školy a volnočasové aktivity
 7. Hodnocení programu
- Přílohy: Krátkodobý preventivní program,
Seznam organizací zabývajících se primární prevencí,
Program proti šikaně,
Krizový scénář při nálezů drog ve škole.

1. Úvod

V současné době lze konstatovat, že problematika rizikových projevů chování u dětí a mládeže narůstá a je celospolečenským problémem. Kouření, požívání alkoholu a jiných návykových látek, i jejich distribuce, problémy se záškoláctvím a šikanou se dotýkají dětí, které navštěvují základní školu. Z pohledu pedagogů je důležité preventivně působit na žáky v době školní docházky, poskytovat žákům i rodičům co nejvíce informací o této problematice, podávat je přiměřeně k věku žáků a na toto téma s nimi hovořit i na neformální úrovni. Naším cílem je také podpora zdravého životního stylu žáků, rozvoj komunikace a podpora spolupráce.

Ve věku povinné školní docházky patří naši žáci k nejvíce ohrožené skupině. Proto jsme připravili komplexní, dlouhodobý program preventivní strategie, který je vždy upravován podle konkrétních potřeb pro každý školní rok, s návazností na MPP předcházejících školních roků a je pravidelně jednou ročně vyhodnocován.

MPP je zpracován podle Metodického doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí a mládeže MŠMT ČR č.j.: 21291/2010-28, které nahrazuje stávající Metodický pokyn ministra školství, mládeže a tělovýchovy k prevenci sociálně patologických jevů u dětí a mládeže č. j.: 20 006/2007-51, podle vyhlášky č.72/2005 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních, podle Metodického pokynu ministra školství, mládeže a tělovýchovy k prevenci a řešení šikanování mezi žáky škol a školských zařízení č. j. 24 264/2008 – 6 a vychází ze Národní strategie prevence rizikového chování dětí a mládeže 2013-18. Cílem primární prevence je zvýšení odolnosti dětí a mládeže vůči rizikovému chování.

2. Charakteristika školy

Jsme základní škola s právní subjektivitou. Zřizovatelem je Obec Prachovice. Pracujeme podle vzdělávacího programu Základní škola, schváleného MŠMT dne 30.4.1996 pod č.j.: 16847/96-2 a Školního vzdělávacího programu pro základní vzdělávání. Jsme školou venkovského typu, s počtem 125 – 150 žáků.

Výrazným specifickým je, že každý učitel zná prakticky všechny žáky, prostředí školy není anonymní. Pracujeme v prostředí obce, kde názorovou orientaci dětí mladšího i staršího školního věku poměrně značně ovlivňuje přítomnost skupin obyvatel s rizikovým chováním, specifická je zde přítomnost větší skupiny obyvatel kulturně odlišných a skupiny obyvatel sociálně znevýhodněných. Pro žáky je také obtížnější dostupnost atraktivních volnočasových aktivit.

3. Cíle MPP

3.1 Dlouhodobé cíle

- a/ žáci - prohloubit povědomí žáků o rizikovém chování a jeho možných následcích
- posílit právní vědomí
 - formovat odmítavý postoj k rizikovému chování a tvořit zdravé společenské vztahy
 - zkvalitnit komunikaci a spolupráci mezi dětmi navzájem, mezi dětmi a dospělými
- b/ pedagogové - zapojit co nejvíce učitelů do vzdělání v oblasti prevence
- zlepšit spolupráci mezi rodinou a školou
 - zabezpečit spolupráci s týmem prevence
 - preventivně výchovné vzdělávací působení učinit neoddělitelnou součástí výuky a života školy
 - vést žáky ke zdravému životnímu stylu
- c/ rodiče - zlepšit komunikaci mezi rodinou a školou

3.2 Krátkodobé cíle

- týmově řešit problémové situace
- průběžně informovat učitele o akcích zaměřených na prevenci
- zavedení pravidel tříd
- uskutečnit preventivní programy v jednotlivých ročnících

4. Garant programu a personální zajištění programu

Garantem programu je ředitelka školy Ing. Jitka Holasová.

Na realizaci preventivního programu školy se podílejí všichni zaměstnanci školy.

4.1 Školní metodička prevence Mgr. Olga Havlíková:

- sestavuje MPP a další plány pro preventivní aktivity ve škole
- spolupracuje s vedením školy, výchovným poradcem, třídními učiteli, ostatními pracovníky školy, PPP, okresním metodikem prevence, psychology a dalšími organizacemi, institucemi a odborníky
- mapuje výskyt rizikového chování ve škole
- řeší a eviduje rizikové chování ve škole
- zajišťuje a koordinuje preventivní aktivity a programy prevence pro žáky
- poskytuje materiály a informace všem učitelům k dané problematice

4.2 Výchovná poradkyně Mgr. Ivana Strmisková

- eviduje děti s SPU, eviduje integrované žáky
- pomáhá při tvorbě individuálních vzdělávacích plánů
- vede profesní orientaci žáků
- spolupracuje s PPP a psycholožkou

Při řešení problémů je vhodná týmová práce z důvodu znalosti žáků a prostředí – Olga Havlíková – 2. stupeň a Ivana Strmisková – 1. stupeň.

4.3 Třídní učitel žáka

- mapuje vztahy žáků v třídním kolektivu
- je manažérem třídního dění a preventivních aktivit

4.4 Preventivní tým

- šetří rizikové chování žáků, dodržuje postupy platné pro školu
- řeší situaci s třídním kolektivem
- jedná s rodiči žáků
- jedná s Policií ČR, PPP, odborem sociálních věcí, psychologem, dětskou lékařkou

Složení preventivního týmu

Mgr. Olga Havlíková – školní metodička prevence,
Ing. Jitka Holasová – ředitelka školy,
Mgr. Alena Machová – zástupkyně ředitelky,
Mgr. Ivana Strmisková – výchovná poradkyně,
Mgr. Jiří Ptáčník – zajištění realizace programu na 1. stupni,
Třídní učitelé.

4.5 Spolupráce s ostatními organizacemi a institucemi

Úřad práce Chrudim,
Pedagogicko-psychologická poradna Chrudim,
Městský úřad Chrudim, Odbor sociálních věcí,
Středisko výchovné péče Archa,
Šance pro tebe o.s.,
Hasičský záchranný sbor Chrudim,
Městská policie Chrudim
a další.

4.6 Řešení přestupků

Školní řád zakazuje žákům školy užívání návykových látek ve škole a vymezuje dále i pravidla chování ve škole i zacházení se školním zařízením. Žáci jsou se školním řádem seznámeni vždy první den školního roku a dále i v průběhu školního roku. Rodiče žáků jsou písemnou formou seznámeni s nejdůležitějšími body školního řádu, školní řád je k dispozici na webových stránkách školy.

Škola má vypracovaný postup pro řešení šikany, postup při výskytu návykových látek, záškoláctví. Rodiče jsou písemně informováni na začátku školního roku. Žáci jsou informováni svými třídními učiteli a dále v předmětech s příslušnou tematikou.

V případě, že se ve škole vyskytnou žáci, kteří jsou podezřelí ze zneužívání návykových látek nebo jiných nežádoucích jevů je přistoupeno k následujícím opatřením :

- individuální pohovor se žákem- podle zjištěných informací následuje spolupráce s rodinou, popř. doporučení kontaktu s odborníky
- šetření přestupku preventivním týmem, zvolení trestu
- v případě nezájmu rodičů uvědomění sociálního odboru, oddělení péče o dítě
- v případě závažných přestupků oznámení věci policii, odboru sociální péče
- metodička prevence a výchovná poradkyně vede deník se zápisy jednání.

5. Popis současného stavu

5.1 Specifika školy a prostředí

Výrazným specifikem je, že při menším počtu žáků není školní prostředí anonymní. Pracujeme v prostředí obce, kde výrazně působí skupiny s různým rizikovým chováním, žije zde hodně sociálně znevýhodněných obyvatel. Pro děti jsou často obtížně dostupné zajímavé volnočasové aktivity, proto jsou vystaveny většímu nebezpečí rizikového chování. Dále se proto zaměřujeme na návykové látky, sledujeme vzájemné vztahy mezi žáky se snahou zabránit šikaně a násilí.

Důležitým prvkem je školní a třídní prostředí, ve kterém žáci tráví hodně času. Proto se žáci podílejí na vytváření prostředí, na výzdobě tříd a chodeb, na udržování pořádku. Jsou vedeni ke spoluzodpovědnosti, dostávají prostor k vlastní realizaci svých nápadů na výzdobu školy, pracují na projektech.

5.2 Stav informovanosti žáků a rodičů

Je kladen důraz na práci třídních kolektivů, třídní učitelé sledují situaci ve třídě, pracují se třídou i v návaznosti na jednotlivých preventivních programech. Žáci mají možnost konzultace s metodičkou prevence i výchovnou poradkyní. Rodiče jsou pravidelně informováni o situaci ve škole i o možnostech případné pomoci průběžně na webových stránkách školy, třídních schůzkách a programu kabelové televize. V případě potřeby je možnost individuální dohody.

5.3 Literatura

V rámci učitelské knihovny jsme vytvořili část prostoru s knihami a materiály k problematice rizikových jevů, v kabinetě metodika prevence je učitelům i rodičům k dispozici videotéka a časopisy (např. Prevence).

Příklady odborné literatury:

Zítková T., Jakoubek M.: *Bedekr sociálním znevýhodněním pro učitele základní školy.*

Kolář M. : *Bolest šikanování*

Peseschkian N.: *Příběhy jako klíč k dětské duši*

Fontana D.: *Psychologie ve školní praxi*

Bourcet S., Gravillonová I.: *Šikana ve škole, na ulici, doma. Jak bránit své dítě.*

Hennig C., Keller G.: *Antistresový program pro učitele*

O'Dell N.E., Cook P.A.: *Neposedné dítě – Jak pomoci hyperaktivním dětem.*

5.4 Zaměření školní prevence.

Zaměření školní prevence vychází ze znalosti místního prostředí.

Jedná se o tyto problémy:

- alkoholismus, kouření,
- drogová závislost,
- šikana,
- vandalismus,
- špatné mezilidské vztahy.

V primární prevenci proti těmto jevům by měly napomáhat:

- realizace dlouhodobých programů zaměřených na rizikové chování,
- včasné odhalování možných rizik,
- rozvíjení vhodných kompetencí,
- podpora sociálních dovedností žáků vůči vrstevnickým vlivům,
- dobrá vzájemná informovanost pedagogů a spolupráce s rodiči,
- práce se skupinovou dynamikou třídy.

6. Realizace školního preventivního programu

6.1 Formy realizace

- Systematické zavádění etické a právní výchovy a výchovy ke zdravému životnímu stylu do osnov jednotlivých předmětů.
(vyučující jednotlivých předmětů)
- Práce s třídními kolektivy a zároveň uplatnění individuálního přístupu a působení na jednotlivce.
(třídní učitelé a ostatní vyučující)
- Pravidelné sledování a vyhodnocování situací, které se týkají výskytu rizikového chování. Monitorování vztahů ve třídách a předcházení případnému problémovému chování.
(MP ve spolupráci s ostatními učiteli a vých. poradce)
- Vyhledávání vhodných dlouhodobých programů, besed či setkání s odborníky, realizace vhodných projektů, využití multimediální techniky.
(MP ve spolupráci s ostatními učiteli)
- Poradenská práce školního metodika.
- Působit na rodiče tak, aby posilovali vazby dítěte na rodinu, a měli přehled o denním programu dětí a trávení jejich volného času.
(všichni vyučující)

- Pořádat takové školní, případně i mimoškolní akce, které budou podporovat utváření vhodných kompetencí podporujících zdravý způsob života.
(ředitelka, MP, ostatní vyučující)
- Zvyšovat informovanost rodičů o dění ve škole. Ve vhodných případech udržovat osobní kontakt s rodiči žáků.
(ředitelka ,MP, ostatní vyučující,vých.por)
- Nezapomínat na sílu vlastního příkladu zodpovědného chování.
(všichni vyučující a zaměstnanci školy)

6.2 Programy pro jednotlivé věkové skupiny

Doporučené programy pro jednotlivé věkové skupiny. Lze je realizovat formou interaktivních besed s odborníky, pomocí dlouhodobých programů, projektů či zařazením do osnov jednotlivých předmětů. Realizace bude závislá na momentální programové nabídce a konkrétní situaci ve škole.

1. až 3. ročník

- Navozování příznivého sociálního klimatu ve třídě
- Osobní bezpečí (ubližování, šikana, kde hledat pomoc)
- Základní hygienické návyky
- Základní zásady mezilidské komunikace
- Zdravé vztahy (kamarádství, sebedůvěře, pomoc)
- Chování v krizových situacích
- Zdravý životní styl (režim dne, strava, pohyb)
- Prevence v oblasti kouření a pití alkoholu
- Bezpečnost silničního provozu

4. až 5. ročník

- Výchova ke zdravému životnímu stylu
- Navozování příznivého sociálního klimatu ve třídě
- Životospráva a důsledky nevhodných návyků
 - výhody zdravého člověka
 - činnosti vedoucí ke zdraví
 - prosazování zdravého životního stylu ve škole
- Negativní vliv kouření, alkoholu, léčivé látky a návykových látek
- Zdravé vztahy
 - ve škole, v rodině, ve společnosti
 - odmítání ubližování, šikany

- osobní bezpečí – vědět, kde najít pomoc – učitelé, rodiče, linky důvěry, schránka důvěry
- sebezpoznání, sebedůvěra – posilování praktickým nácvikem
- odmítat poškozování věcí, vandalismus
- Využívání volného času
- Výchova k rodičovství
- Bezpečnost silničního provozu

6. až 9. ročník

- Sociální výchova –vztah k jiným kulturám, národnostem
- Návykové látky v celé šíři a všechny ostatní závislosti
 - sociální i zdravotní rizika zneužívání
 - odmítání všech závislostí
 - hledat lepší řešení
 - nabízet život „bez berliček“
 - rozvoj závislosti
- Zdravý životní styl
 - zdravá výživa, poruchy příjmu potravy
 - smysluplné využívání volného času
 - obrana proti stresu
 - motivace ke sportu a pohybu
- Osobní bezpečí
 - odmítání všech forem omezování osobní svobody
 - odmítání všech forem šikany
 - odmítání rasismu
 - přijmout pravidla chování ve skupině
 - účinná obrana proti kyberšikaně, bezpečí na internetu
- Sebezpoznání a sebedůvěra
 - všemi způsoby posilovat sebedůvěru
 - učit asertivnímu chování
 - řešení problémů – každý problém má řešení
 - spolupráce ve skupinách
 - komunikace
 - říkat a přiměřeně prosazovat svůj názor
- Sexuální výchova
 - ochrana osobního zdraví
 - rodičovská role
 - ochrana před nemocemi
 - hodnoty při výběru partnera
 - odpovědnost za svoje chování
 - náhradní rodičovská péče
- Etická a právní výchova
 - plnění povinností ve škole
 - kde hledat pomoc v případě problémů
- Vandalismus
 - prosazovat vliv prostředí na kvalitu života
 - odmítat skupiny lidí zaměřené proti společnosti
 - osobní a společný majetek

6.3 Znalostní kompetence žáků

1. až 3. ročník

- žáci dokáží pojmenovat zdravotní rizika spojená s kouřením, pitím alkoholu, užíváním drog a léků
- znají jednotlivé způsoby odmítání návykových látek
- znají hodnotu zdraví a nevýhody špatného zdravotního stavu
- mají vědomosti, jak udržovat zdraví a o zdravém životním stylu
- odmítají všechny formy násilí, ví, kde hledat pomoc

4. až 5. ročník

- žáci mají povědomí o zdraví jako o základní lidské hodnotě
- znají vhodné činnosti denního režimu, osvojují si zdravý životní styl
- podrobně znají zdravotní a sociální rizika návykových látek
- znají zákony omezující kouření, požívání alkoholu, užívání a šíření drog
- umí komunikovat se službami poskytující poradenskou pomoc
- umí pojmenovat mezilidské vztahy
- umí rozpoznat projevy lidské nesnášenlivosti
- vědí, na koho se obrátit v případě, že jsou porušována jeho práva
- mají povědomost o tom, že jednání ohrožující druhé je protiprávní
- znají základní způsoby odmítání návykových látek ve styku s vrstevníky

6. až 9. ročník

- žáci znají význam mezilidských vztahů pro zdravý životní styl a zdraví
- respektují odlišné názory, chování, myšlení zájmy lidí, jsou tolerantní k menšinám
- znají a uplatňují vhodné způsoby řešení neshod se spolužáky, neřeší je násilím
- znají vhodné způsoby chování a komunikace v různých životních situacích
- umí spolupracovat ve skupině a přijímat zodpovědnost za společné úkoly
- znají významné dokumenty upravující lidská práva a ochranu dětí
- znají činnost důležitých orgánů právní ochrany občanů
- uvědomují si podstatu protiprávního jednání a právní odpovědnost za ně
- umí chápat zdraví ve smyslu zdraví fyzické, duševní a sociální
- umí zhodnotit vhodné a nevhodné zdravotní návyky
- umí vysvětlit své konkrétní postoje a chování z pohledu zdraví
- vědí, co je podstatou zdravého životního stylu a snaží se o jeho realizaci
- znají pozitivní vliv aktivního pohybu, relaxace, duševní hygieny
- vědí, že zneužívání dítěte a sexuální zneužívání je trestné
- umí diskutovat o rizicích zneužívání drog, orientují se v právní problematice drog
- vědí, kde hledat odbornou pomoc, v případě potřeby ji dovedou využít
- bezpečně zvládají účelové modely chování v krizových situacích a správně se rozhodují
- dokáží komunikovat se specializovanými službami (linka důvěry, krizová centra)
- odmítají projevy brutality a násilí zprostředkované médií a umí o nich diskutovat
- uvědomují si plnou zodpovědnost za svůj sexuální život z hlediska zdraví a etiky

6.4 Metody práce

V rámci výuky budou kromě tradičních metod využívány také další metody, které se osvědčily. Výchova ke zdravému životnímu stylu prolíná mezipředmětově, na druhém stupni je posílena předmětem výchova ke zdraví a projekty.

Příklady používaných metod

- výklad (informace)
- samostatné práce (výtvarné práce, koláže, slohové práce na dané téma, referáty, informace z tisku, projekty...)
- přednášky, besedy s učitelem, pozvanými odborníky
- diskuse, vyjadřování a obhajování vlastního názoru, prezentace
- hry na sebezpoznání
- situační hry, hraní rolí, sociální hry
- trénování odmítání nabídky drog
- párová a skupinová práce ve třídě
- návčik verbální a neverbální komunikace
- výtvarné soutěže na téma: zdravá výživa, zdraví, apod.
- deskové hry zaměřené na multikulturní výchovu
- vytvoření vlastních pravidel žáků pro soužití ve třídě
- projekty na preventivní téma
- práce s dokumentární filmy s tématy prevence a následná reflexe
- práce s příručkami, vyhledávání na internetu
- psaní a prezentace referátů

6.5 Tradiční akce školy

- slavnostní zápis dětí do prvních tříd
- slavnostní vyřazení žáků devátých tříd
- Podzimní drakiáda
- Vánoční jarmark
- Vánoční besídka ve školní družině
- sportovní den
- školní výlety
- spaní ve škole
- zájezdy žáků do divadla v Pardubicích
- projektové dny
- výtvarné soutěže a výstavy na dané téma
- projekt Prevencí proti průšvihům
- plavecký kurz (dle zájmu dětí)
- lyžařský kurz (každý druhý rok)
- Příběhy bezpráví – projekce filmu s besedou

Jednorázové akce školy jsou uvedeny v krátkodobém preventivním programu.

Škola nabízí také volnočasové aktivity a kroužky:

- keramika,
- počítače,
- angličtina pro začátečníky,
- taneční kroužek,

- přírodopisný kroužek,
- florbal.

7. Hodnocení programu

Program bude vyhodnocován jednou ročně v závěru školního roku. Hodnocení je součástí výroční zprávy.

V Prachovicích 4.9.2013

školní metodik prevence

Mgr. Olga Havlíková